

Консультація для батьків:

“РОЗВИВАЮЧІ ІГРИ ДЛЯ ДІТЕЙ З РАС”

Підготувала : практичний психолог Ірина КОМОЧКІНА

Основною проблемою дітей, що мають розлади аутистичного спектра є недостатній розвиток комунікативних навичок. Розвиваючі ігри допомагають дітям поліпшити контактність з навколишнім середовищем, зміцнити зв'язок з батьками, скорегувати небажану поведінку, підготуватися до взаємодії з іншими дітьми в дитячому садку і школі. На відміну від нейротипічних ровесників, діти з розладами аутистичного спектра схильні надовго «застрягати» на стадії знайомства з предметним світом. Основним мотивом їх дій з предметами та іграшками є сенсорні властивості предметів. При цьому дитина може відмовлятися використовувати предмет за прямим призначенням, проте любити його за якусь окрему сенсорну властивість («приємність» на дотик, певний звук, що видає предмет, його колір та ін.) У такому ставленні до предметів є позитивна сторона: сенсорні властивості предметів, приємні дитині, можна використовувати в якості основи для ігрових дій, за допомогою яких вона буде розвиватися. Саме тому найбільш часто застосовуються сенсорні ігри для дітей з аутизмом.

Мета таких ігор – розкрити дитиною якомога ширший спектр почуттєвих відчуттів, тому сенсорні ігри поділяються на підвиди: - підлогові або настільні предметні (зорові, тактильні, дотикові відчуття); - звукові (слух); - рухливі (відчуття руху); - нюхові, смакові і ін.

РОЗВИВАЮЧІ ІГРИ ДЛЯ дітей з аутизмом. Підбираючи найбільш ефективні розвиваючі ігри з аутичними дітьми, важливо керуватися цілим рядом факторів, включаючи: - особисті переваги дитини; - доступність гри для дитини; - користь і цілі, які планується досягти за допомогою ігрових дій. При цьому необхідно враховувати рівень загального розвитку дитини та її вік, адже іноді гра, відповідна малюкові в 3 роки, вже не приносить відчутної користі в 7 років. Важливо, щоб ігри для дітей були простими і доступними, вони не мають викликати у них напруження і відштовхування. Бажано, щоб це було щось знайоме, з чим вже грались раніше. Потрохи ігри мають розвиватись, по наростаючій – розпочати з найелементарніших і переходити до складніших. Варто відзначити, що діти з різними особливостями будуть по різному сприймати ту чи іншу гру. **ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ** ігри з дитиною можуть включати в себе: взаємодія з сипучими продуктами. Великий пластиковий таз або ванночка наповнюється рисом, сухою квасолею, дрібними каштанами або кульками, а потім туди закопується невелика іграшка. Суть полягає в тому, що дитина повинна діставати іграшки, одночасно набуваючи корисний дотиковий досвід від занурення рук в квасоллю; з водою. Вода дуже позитивно впливає на емоційний стан, допомагає розслабитись.

Варіантів для ігор є безліч: переливання води по різних посудинах, створення фонтану, поставивши руку під струмінь води, ігри з лійками та інші; з світлом і тінями; Використовуючи лампу, ліхтарик чи свічку створимо справжній театр тіней на стіні. За допомогою дзеркала пограємось з сонячними зайчиками. А дзеркальна сфера точно приємно вразить; видування бульбашок.

Якщо дитина поки ще не може подути сама, нехай в допомагає вам відкривати пляшечку з мильним розчином і занурювати в нього колечко – так можна допомогти дитині усвідомити поняття «по черзі» і навчитися діяти в парі з іншою людиною; пальчикові малювання. Діти з аутизмом не завжди люблять «бруднити» ручки, але спробувати прищепити дитині інтерес до цієї забави все ж варто. Пальчиками, вимощеними в фарбі, можна створювати візерунки і просто плями на стінах ванної, чи папері одночасно знайомлячись з різними кольорами і отримуючи нові відчуття від фарби на шкірі. Згодом дитина починає проявляти інтерес до субстанцій, які до цього відмовлялася чіпати – наприклад, до пальчикових фарб, піску, пластиліну, піни для ліплення Playfoam та ін. Дошкільників від 4 до 6 років варто спробувати зацікавити рольовими іграми, оскільки абсолютна більшість дітей з РАС демонструють затримку в розвитку щодо рольових ігор. Грайте з дитиною: в динозавриків або ведмежат, ревучи один на одного і відшукуючи ласощі, заховані в траві або де-небудь ще; в залізницю, завантажуючи поїзда вантажами, саджаючи на них пасажирів і перевозячи їх в пункти призначення; в лікарню, лікуючи іграшкових звірів уколами, краплями в очі, вушка і носики, перев'язки лап, «прийомом ліків»; в школу або дитячий садок, де дитина може бути як учителем / вихователем, так і учнем – це добре тренує комунікативні навички. Сенсорні ігри для дітей дошкільного віку можуть включати в себе ритмічний стукіт по барабанах, музичні іграшки, розгойдування на гойдалці, кільцях або перекладині, лазіння по шведській стінці, кружляння на обертовому кріслі, катання на дитячому автомобільчику або маленькому велосипеді без педалей і ін .

З дітьми МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ можна грати: в «шпигуна». Описати детально в голос будь-який предмет, після чого дитина повинна його знайти в кімнаті. Якщо вона не зможе відшукати – просто покладіть перед нею 2-5 інших предмети, при цьому опишіть один із них і попросіть показати саме його; в ляльковий театр, де ляльки та інші іграшки беруть участь в сценках про школу, магазині, різних знайомих малюкові ситуаціях з життя. Замість іграшок можна використовувати фотографії членів сім'ї і самої дитини, закріплені на вертикальних фігурках – це зробить

ігровий світ більш реальним. Корисними будуть для молодших школярів стануть різні танцювальні рухи і гімнастичні вправи під ритмічну музику (для тих, хто не проявляє гіперчутливість до голосних звуків). Увімкніть веселу мелодію з чітким ритмом і запропонуйте дитині потанцювати разом, показуючи йому різні рухи, які він повинен буде повторювати. Можна танцювати з м'ячем, скакалкою, стрічкою, улюбленою іграшкою.

ПІДЛІТКОВИЙ ВІК Заняття та ігри дітей з РАС підліткового віку розвивають контактність з ровесниками і сприяють глибшому розумінню співрозмовника. До таких розвиваючих занять відносяться: подолання смуги перешкод. Перешкоди можна створити з великих м'ячів, стільців та інших предметів. Краще грати парами, щоб один з дітей був провідним, які віддають команди, а другий –виконуючим ці команди; «Поглиблений» перегляд фільмів. Оскільки діти з РАС зазнають труднощів з розумінням чужих емоцій і почуттів, можна показувати їм сцени з фільму, що містять соціально-комунікативні моменти. Потім потрібно обговорити ці сцени з дітьми, щоб з'ясувати, які моменти вони помітили і зрозуміли, а які «пройшли повз». Виявлені незрозумілі моменти потрібно доступно пояснити, а потім включити відео ще раз. Використовуйте стоп-кадри і пропонуйте глядачам описати емоції, відображені виразом обличчя героїв.

СЕНСОРНІ ІГРИ ДЛЯ ДІТЕЙ З РАС Сенсорні розвиваючі ігри для дітей з аутизмом допомагають їм: увійти в контакт з дорослим, почати довіряти; отримати інформацію про навколишній світ, позитивні емоції, нові сенсорні враження; позбутися від напруги; звикнути до виконання конкретної ролі (в сюжетних іграх), отримати розуміння соціальних взаємодій. Нові чуттєві враження можна дати дитині за допомогою таких ігор, як: «Змішуємо фарби». Фарби різних кольорів змішуються для отримання нових кольорів і відтінків; «Частування для ляльок». Ляльки та інші іграшки сидять за столом, а перед ними стоять «частування»: склянки з водою певного кольору (червоний – для імітації вишневого соку, білий – молока, або ж можна використовувати справжні напої). В процесі гри можна використовувати різні сюжети (день народження, кафе), вчитися рахувати «гостей», що сидять за столом, передавати один одному склянки і т. д. ; «Замок з піни». У миску наливається вода, додається рідке мило або інший засіб, що дає рясну піну. У воду вставляється коктейльна соломинка, і дитина дме в неї, від чого перед ним виростає велика шапка білої піни, з якої можна грати. У «зорових» дітей з РАС найчутливіший сенсор – це очі. Таким дітям будуть корисні ігри з яскравими дидактичними посібниками для складання або сортування різних фігур, а також інші дидактичні

матеріали (включаючи спеціальні комп'ютерні програми), виконані в яскравих кольорах, аплікації, розмальовки, сценки з яскравими пальцевими ляльками і т. Д.

ЗВУКОВІ ІГРИ ДЛЯ ДІТЕЙ З АУТИЗМОМ (виконуємо з обережністю з тими, у кого йде подразнення на голосні звуки) «Що шумить?». Вибираються предмети, що видають неголосні звуки – дзвіночки з ніжним дзвоном, обгортковий папір, пакет, тихе брязкальце і т. Д. Дитина повинна вивчити ці предмети і їх звучання, а потім ви будете відвертатися і «шуміти» ними по черзі, запропонувавши малюку вгадати, який саме предмет зараз звучав; «Високий низький». Використовується іграшкове піаніно або металофон. Навчіть дитину поняттям високих і низьких звуків, асоціюючи їх з різними ситуаціями – дощиком (дитина піднімає ручки вгору до хмаринки), «важкими» кроками ведмедя (дитина тупотить, як ведмедик) і т. Д. Потім програвайте звуки, заохочуючи малюка виконувати потрібні рухи ; 🎵 «Лікувальна класика». В цю гру грають за допомогою невеликих аудіофрагментів з класичних музичних творів за мотивами казок («Лускунчик», «Черевички», «Спляча красуня» та ін.) І карток з відповідними зображеннями. Описувати вголос картинку під музику, а потім включайте фрагменти і пропонуйте малюкові показати картинку, яка підходить до музики.

Предметні ігри ДЛЯ ДІТЕЙ З РАС. Предметні ігри навчають дітей звертати увагу на різні властивості предметів і контактувати з іншими людьми, щоб грати в парі або групі. Приклади предметних ігор: «М'ячик, йди». Сядьте на підлогу навпроти малюка і штовхніть до нього м'ячик. Запропонуйте дитині повертати м'яч таким же способом. Коли він навчиться грати в парі, можна буде перейти і до групової гри; «Відкрий-закрий». Підготуйте кілька невеликих ємностей – коробочок, футлярів, баночок, які закриваються різними способами. Сховайте туди дрібні предмети і попросіть малюка дістати їх. Якщо він не впорається з першого разу – наочно продемонструйте, як потрібно відкривати ємності; «Вечеря для ляльок». Дитина повинна «пригощати» ляльок різними «стравами» власного приготування. Для готування можна використовувати пластилін, кінетичний пісок, глину, пінопласт і т. Д. Показуйте дитині, як «готувати» ковбасу, хліб, тістечко, кашу і заохочуйте його «готувати» самостійно.

ЯКІ ТРУДНОЩІ МОЖУТЬ ВИНИКНУТИ ЗА ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ІГОР з дітьми з РАС? Найпоширеніше утруднення полягає в тому, що дитина просто не включається в ігровий процес і не проявляє видимого інтересу до нього. Якщо дитина не звертає уваги на гру і не бажає брати в ній участі – ні в якому разі не

наполягайте і не нав'язуйте. Часто буває, що гра дитині подобається, але зовні дитина залишається пасивною. Продовжуйте виконувати ігрові дії, залишаючись в полі зору дитини. Дайте їй можливість детально розглянути гру, щоб надалі включитися в неї. Також можуть виникнути й інші проблеми – наприклад, коли дитина: лякається нових яскравих сенсорних відчуттів. Тому пропонувати нове слід поступово і «малими дозами»; вимагає повторювати якусь ігрову дію знову і знову. Намагайтеся не противитися проханням дитини, щоб вона змогла повністю відчувати елемент гри, але при цьому будьте напоготові, щоб корисна гра не перейшла в чергову непотрібну стереотипію; не розуміє сюжету гри. Розробляйте нескладні сюжети, які не займають багато часу. Пам'ятайте, що довільна увага дітей з РАС відрізняється стислістю і нестійкістю. Посадіть на іграшкову грядку тільки два помідора, а не безліч різних овочів і т. д. В процесі розвитку ігрових сюжетів дитина може наполегливо уникати або категорично не сприймати якийсь із варіантів гри. Слід бути готовим до цього і своєчасно змінювати ігрові моделі, пропонуючи нові, більш цікаві дитині варіанти.

ЯК ЗАЦІКАВИТИ ГРОЮ дитину з аутизмом. Вкрай важливо, особливо на першому етапі навчання розвиваючим іграм, орієнтуватися на власні бажання дитини. Завдяки постійному обліку особистих пристрастей і особливостей дітей з РАС, ви зможете внести в його світ нові позитивні враження і урізноманітнити його життя найкомфортнішим для нього способом. Крім того, дуже важливо моделювати ігрові ситуації, що вимагають спільної уваги дитини і тренера, а також заохочувати навіть за мінімальні успіхи.

Підготувала : практичний психолог КОМОЧКІНА Ірина